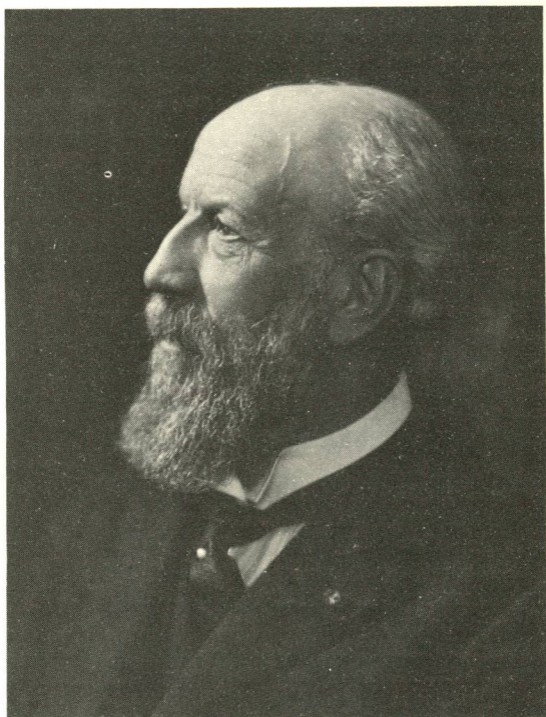

FRANCK, Louis, advocaat en liberaal volksvertegenwoordiger (Antwerpen 28 november 1868 - Wijnegem 31 december 1937).

Franck deed zijn humaniorastudie aan het Koninklijk Atheneum te Antwerpen en promoveerde in

1890 aan de universiteit te Brussel tot doctor in de rechten. Daarna vestigde hij zich als advocaat te Antwerpen en legde zich vooral toe op het zee-recht. In 1897 stichtte hij het Comité Maritime International tot internationale eenmaking van het zeevaartrecht. Als president van de Diplomatieke Conferentie van Brussel nam hij een leidende positie in het afsluiten van internationale verdragen over aanvaring, aansprakelijkheid der reders, con-nossementen en pandrecht op schepen. Pas in 1906 ging hij in de politiek, toen hij als kandidaat van de Liberale Vlaamsche Bond van Antwerpen tot volksvertegenwoordiger van Antwerpen werd gekozen. In 1911 werd hij gemeenteraadslid van Antwerpen en van 1916 tot '18 was hij schepen. Na de Eerste Wereldoorlog werd hij minister van Koloniën en bleef dit ruim vijf jaar (21 november 1918 - 11 maart 1924). Ondertussen was hij in 1922 tot hoogleraar aan de universiteit te Brussel benoemd. Hij doceerde er zeerecht. In september 1926 nam hij ontslag als volksvertegenwoordiger. Hij werd president van de Bank van Kongo en gouverneur van de Nationale Bank en wist de Belgische frank te stabiliseren. Zijn financiële politiek werd zeer verschillend beoordeeld. Ten ge-volge van een perscampagne nam hij op 24 oktober 1937 ontslag als gouverneur van de Nationale Bank.

Van zijn jeugd af vertoefde Franck in Vlaamsge-zinde kringen en was er bekend om zijn smaak voor literatuur en kunst. Hij was de stichter of medestichter van De Schoolgalm, orgaan van de Vlaamse kring De Studie aan het Antwerps Atheneum, van de Revue Universitaire in Brussel, van Onze Kunst, L'Art Moderne en De Vlaamsche Gids.

Als jong advocaat vond Franck zowel in de Con-férence du Jeune Barreau als in de Vlaamse Con-ferentie der Balie van Antwerpen twee werkter-reinen waaraan hij in gelijke mate zijn mede-

werking verleende. In 1895 schrikte hij er niet voor terug de verdediging op zich te nemen van E. de Bom, die voor de Tuchtraad van de Burgerwacht te Antwerpen moest verschijnen, omdat hij het gewaagd had bij het nummeren tijdens een van de zondagsoefeningen het Nederlands te gebruiken. Dit incident en het geruchtmakend pleidooi van Franck leidden tot de vernederlandsing van de Burgerwacht. In 1912 werd Franck voorzitter van de Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden; in de totstandkoming van de Vlaamse Rechtskundige Congressen had hij een aanzienlijk aandeel.

In de Kamer trad Franck op als leider van de Vlaamse liberalen en bewerkte de aanneming van de wet Franck-Segers op de gedeeltelijke vernederlandsing van het katholiek middelbaar onderwijs (1910). Bij de behandeling van het vraagstuk der talen in Kongo (1908), van het Nederlands als verplichte tweede taal voor de Walen (wet van 1910 op de arbeidsraden en de mijnenwet) en in de legerkwesitie (1913) was hij zeer verzoenend opgetreden en had hij de Vlamingen ervoor gewaarschuwd de Walen geen taaldwang op te leggen. In 1910 zette Franck echter, samen met Frans van Cauwelaert en Camille Huysmans (z. Drie Kraanende Hanen), een campagne in voor vernederlandsing van de Gentse universiteit; op 24 april 1911 dienden hij en Van Cauwelaert een wetsvoorstel in voor de geleidelijke vernederlandsing ervan. Ingevolge verdragingsmanoeuvres was het nog niet door de Kamer in bespreking genomen, toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak. Ondertussen was, op het eind van 1913, ook het amendement Van Cauwelaert-Franck-Huysmans, dat inzake het lager onderwijs het territorialiteitsprincipe wilde zien zegevieren, verworpen. Zij stelden toen reeds voor dat in Vlaanderen uitsluitend Nederlands onderwijs en in Wallonië uitsluitend Frans onderwijs zou worden gegeven, terwijl te Brussel en aan de taalgrens het principe van de moedertaal zou worden aanvaard.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wilde Franck de taalgeschillen laten rusten. Hij gedroeg zich passief en wees de vernederlandsing van de Gentse universiteit door de Duitsers af. Omdat hij tijdens de oorlog het verzet mee had georganiseerd en afwijzend stond tegenover het activisme, dat hij als gevaarlijk voor een vreedzame oplossing van de taalstrijd beschouwde, werd hij begin 1918 naar Duitsland gedeporteerd.

Hoewel Franck een werkzaam aandeel heeft gehad in de totstandkoming van de gedeeltelijke vernederlandsing van Gent door de invoering van de wet Nolf (1923), heeft hij na de oorlog geen werkelijke belangstelling meer gehad voor de Vlaamse zaak. Bij de viering van het vijfentwintigjarig bestaan van de Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden hield hij een rede die erop neerkwam de tweetaligheid voor de rechtbanken in de Vlaamse gewesten te bestendigen en historisch te rechtvaardigen. Dit standpunt konden velen echter niet delen.

Francks ontslag uit de regering betekende dan ook het eind van zijn Vlaams idealisme. Een felle campagne, ingezet door de katholieke Vlaamse voorman G. Sap en gesteund door de rexisten en de Vlaams-nationale groep, en beschuldigingen van financieel bedrog verplichtten hem ontslag te ne-

men als gouverneur van de Nationale Bank.

WERKEN: *Jan van Beers, Een levensschets* (1885); - *Taal en nationaliteit*, in *Jubelfeesten van de Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen. Februari 1896* (1896, p. 3-18); - *De democratie en de liberale partij; redevoering uitgesproken te Mechelen den 24 september 1924* (1924); - *Congo; land en volk* (1926); - *Grotius. Feestrede gehouden in de Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen (12 december 1925)* (1927); - *La stabilisation monétaire en Belgique et ses résultats après vingt mois* (1928); - *La question des langues au Congo* (1929); - *De Belgische nationaliteit en de Vlaamsche Beweging* (1930); - *1914-1918 en pays occupé; l'œuvre de secours et d'alimentation et la résistance civile* (1932); - *Antwerpenaars in Congo* (1936).

LITERATUUR: A. Buysse, *Louis Franck. Levensbericht. Redevoeringen, studiën en schetsen* (z.j.); - N. Gunzburg, *Louis Franck*, in *Rechtskundig Weekblad*, jg. 7, nr. 16 (1937-'38, kol. 701-703); - L. Lejeune, *Louis Franck. Ministre des Colonies 1918-1924* (1926); - G. van der Kerken, *Louis Franck* (1939); - R. Victor, *Schets ener geschiedenis van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen* (1960); - P. Kauch, *Louis Franck (1868-1937), dixième gouverneur de la Banque Nationale de Belgique* (1963); - H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, IV (1965); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914/1939*, I-II (1969); - T. Luykx, *Politieke geschiedenis van België van 1789 tot heden* (1965, tweede uitgave); - A.W. Willemsen, *Het Vlaams-nationalisme. De geschiedenis van de jaren 1914-1940* (1969, tweede uitgave).

JANINE BEYERS-BELL